

I.

Uskosta.

V. Te tahtoisitte tietää, onko teosofila usko samalla lailla kuin kristittyllä?

K. Niin, onko hänellä mitään lohduttavaa, ylläpitävää uskoa, johon voi turvautua kiusauksen, alakuloisuuden, onnettomuuden hetkinä?

V. Tietysti — ja paljon vahvempi usko kuin koskaan kristityllä. Kuutenkaan teosofi ei ole „uskovainen“ samalla lailla kuin kristitty, koska teosofia, joka ylhäältä on tarkoin tutkinut kaikkia sielutiellellisiä ilmiöitä, käsittää, mikä „uskossa“ on oleellista, mikä satunnaista.

K. Kuinka, en Teitä kysytä! Uskoko teosofi siis Jumalaan vai ei? Onko tämä „oleellista“ vai „satunnaista“?

V. Riippuu siitä, mitkä kaunat se
otamme. Uskolla jumalaa se tarkoittaa
uskoa persoonalliseen olentoon, joka on luonut
maailman, yhä sitä ohjaa, vieläpä „lunastus-
tustjoutimia” toimittanut. Eikö niin?

R. Tattakai — kolmijohitteisen jumalaa,
Isää, Pojasta, Pyhää Henkeä, joka on erottamattomasti yksi.

V. Aivan niin. Teosofi ei siihen
usko.

R. Hän on siis ateisti? Tai ehkä hän-
nelle on jäänyt joku kylmä panteistinen
käsite? Semmoinen, joka saattaa riittää ih-
miselle, minkäkausia kuin hänen elämänsä kulua
tyyneysi, mutta jonka kaunistuksella heittä-
tään, kun kuolema lähestyy ankarassa majas-
teetissään.

V. Ei kumpakaan. Teosofi ei ole ateis-
ti siinä merkityksessä, että ilman jumalaa eläi-
si, mutta hänellä ei myöskään ole mitään
„käsitettä”. Teosofi jättää kaikkien
vähä „käsitteitä”, sillä hän ajattelee,

että ihminen, syklisellä kehityskannallaan ainakin, ei saata eikä saa määritellä ja luoda kuvaa itselleen jostakin, joka on aivan kohotettu kaikkien määritettyjen käsittelyn ja kuvain yläpuolelle.

K. Olkoonpa niin. Mutta jostakin ihmisen tarvitsee. Ei hänen sydämensä tyydy tyhjiin.

V. Sen myönämme. Se joka täysin tyhjänä saattaa uskoa esim. teidän kolmiyhteiseen jumalpersoonaan, hän pitäköön uskonsa. Me vain sanomme: niin pian kuin hänen järkensä tekee vastarintaa, niin pian hänen velvollisuutensa on selvittää, oikeasta, täydentää käsitettään. Teosofi ei saa kahlata järkeänsä, joka juuri tekee hänen ihmisiksi ja jonka hän jumalalta on saanut.

K. No, mutta mitä sitte teosofi sanoo Jumalasta?

V. Siihen vielä tulemme. Nyt puhutaan uskosta. Tahdon kysyä teiltä: sallisiko teidän jumalanne, että "vääriä uskoineita"

poltettaisiin roviolla?

H. Oh!... Havistan, mitä tarkoitatte. A. jättellette ~~hän~~ historiaa muutama vuosi sitten. Mutta eihän sitä Jumalan käskennyt tekemään! Ihmisten tietämättömyys se oli.

V. Aivan oikein, se oli ihmisten tekemä jumalaa käsite, joka salli ja määräsi semmoista tekoa. Ettekö nyt huomaa? Käsite jumalasta muuttui ajan ja sivistyksen kanssa. Se kehittyi alemmasta korkeampaan. Ja varmaankaan ette tahdo väittää, että me nyt olisimme korkeimman kehityksen ja sivistyksen huipulla saavuttaneet? Alkua siis moittitko siitä, jotka tahtovat puhdistaa onkyajan jumalankäsitettä, jonka monet, monet ovat hyljänneet ja samalla huulleet että kaikki usko Jumalaan on mahdoton.

H. Siltäpä minustakin tuntui. Ottakaa pois minulta tämä syvä, sydämmellinen ja persoonallinen "jumalankäsite" — koska te sen niin tahtoite —, mitä sitten on jäljellä? Kylmyys ja epätoivo.

V. Sitä emme myönnä. Me päinvastoin väitämme, että juuri tuo ulkonainen häilytys Jumalasta, josta voimme puhella ja väitellä, on uskon satunnainen puoli — sen kuori, joka muuttuu, kun sisältö kasvaa.

K. Sisältö? Ei minun uskossani ole mitään salaperäistä. Uskon sen minkä uskon, siinä on sekä "sisälto" että "kuori".

V. Nyt ette ajattele. En kuinkaan luule, ettette te, joku olette heränneet kristitty, huomaisi itsessäänne paljon muuta, oleellista, kuin tuo kuvan usko?

K. Mitä tarkoitatte?

V. Muistella niitä hetkiä, jolloin äkkiä, vaistomaisesti käännyt Jumalan puoleen hakeaksenne hänetä lohdutusta, rauhaa ^{tahi apua} ~~tahi vahvistusta~~. Ette kuinkaan silloin ajattele häntä kolmilighteisenä Isänä, Isänä, Pyhäänä, Henkenä?

K. No niin, kuinka semmoisina äkinäisinä hetkinä niin tarkkaan...

V. Se on todellakin vaan silloin kun

te hartaushetkinä ja rukouksissa itsetietoisesti käännytte Jumalan puoleen, jolloin muistatte kaikki hänen "hypostaasinsa"... Mutta tuossa poikkeustilassa, nimittäin Jumalan silloin esiintyy?

K. Silloin tietysti käännyn Jeesuksen puoleen, joka on auttajani ja lohduttajani.

O. Olkoon — te kutsutte Jumalaa silloin Jeesukseksi. Mutta nimmeinen hän on? Eikö hän ole teidän paras ystäväinne, se joka teidät ymmärtää — eikö hän ole teidän isäanne, jotta taivotte apua?

K. Tietävästi — aivan niin.

O. Tämä nyt on yksi uskon oleellinen puoli: sisälliseen tietoon perustuvan luottamuksen, että Jumala, s. o. jokin korkeampaa, henkistä, on olemassa ja että se rakastaa ihmistä. Ymmärrätkö?

K. Kyllä, tuohan on luonnosta ihmisessä. Mutta meillä on ilmoitettu usko Jeesuksessa Kristuksessa.

O. Silä en kiellä, mutta siitä edempänä

puhumme. Olemme ~~siis~~ yhtä mieltä yhdestä
uskon oleellisuudesta puolesta. Te ehkäette tahtois-
i kutsua sitä oleelliseksi, mutta meidän kannet-
tä se on, koska se on luonnollinen... Sanon siis,
että teosofilla on tuo usko - vieläpä puhua-
na, selvänä, niinkuin vast'edes näätte.

K. Onko vielä muuta „oleellisia” puolia?

V. On. Saatte nähdä, kuinka paloittelem-
me teidän ehjää uskoanne.

K. Olen hyvin utelias.

V. Miten teette, kun suuri suru teitä
kohtaa?

K. Haen lohdutusta jumalassa tietysti.

V. Selittäkää, olkaa hyvin, mitä sillä
tarkoitatte.

K. Annan taakhani Hälle, joka kaikki
taakat kantaa ja iloitsen Hälle rakkaudes-
saan. Onhan Hän vapauttanut minut syn-
nistä ja kaikesta raskaasta.

V. Aivan niin, tuo on psykologinen ilmiö,
jota vielä tahdomme tutkia. Mutta sanokaa, ke-
tä eli mitä syytätte siitä, että suuri teitä

Kohtasi?

K. Ketäkö syysää?... Joka surullani on luonnolliset syysä täikhe, jos eu syysä onnettomuuteni käsiti, luotan siihen, että Herran tiek ovat tutkinattomat ja että kaikki on minun parhaakseni. En minä tahdo ketään syysätä.

V. Totuuden lausuitte: kaikki on parhaksi. Lisätthä vielä: uskon että olen ansainnut sen mikä minulle tapahtuu, niin teiltä on koko totuus. Tämä on uskon toinen oleellinen puoli: järkähtämätön luottamus, että väärä ei syysä ei tapahdu, että vääryydet ovat näennäisiä, että kaikki on ansaittua — Jumalan on Oikeus — ja siihen liittyvä luottamus, että kaikki on parhaksi — Jumalan on Rakkaus. Tämä usko on teosofilla puhtaana, selvänä, niinkuin tuletta näkemään. Se on oleellinen, samasta syysä kuin edellinen.

K. Hm... Vieläkö teiltä on noita „puolia“?

V. On yksi tärkeä — monen mielestä tärkein. Uskotteko siveellisyyteen, s. o. että ih-

minun tulee elää siveellisesti?

K. Eiköhän! Mutta eiköhän tämä suo-
rastaan kuulu jumalan-uskoon.

V. Kuinka? Eikö uskovaiselle siveel-
linen elämä ole välttämätön?

K. Ompa tietysti, mutta...

V. Tässä juuri on kohta, jossa teidän
uskontonne on, eli ehkä minun tulee sanoa:
on ollut epävarma — ainakin sen tunnus-
tajista päättaen. Me sitä vastoin emme väi-
sitä, ettei ihminen, joka toisesta uskoo
Jumalaa, eläisi siveellisesti. Mistä muu-
ten toiset tietäisivät, että hän on herännyt
ja kääntynyt ihminen?

K. Tietysti siveellinen elämä, mutta ei
fariseismia. Tavoitseeki toisten huomata ja
kuka tiesi näytän sormellaan: tuo on he-
rännyt ihminen! Eiköhän se viisi usko-
kulttuurin?

V. Nyt sekoitatte. Todellisesti herännyt
ihminen ei ole eikä tule uskokulttuuriseksi, sillä
se hän olisi siveellisen elämän loppu! Eiköhän

herännyt elä toisten tähden, s. v. kutoksen
tähden siivellisesti, vaan uskonsa takia.
Mutta hänen esimerkkinsä vaikuttaa toi-
siin ja esimerkki on paras uskon herittä-
jä, parempi kuin saarna ja „jumalan =
palvelus.“

K. Saattaa olla, mutta meidän kris-
tinuskomme ydin on kuitenkin, ettei omat
työt, vaan jumalan armo vapauttaa ihmis-
sen, joka itsestään on heikko ja syntinen.

V. Siinä asiasta puhutaan myöhemmin.
Nyt siis myönnätte, että todellisesti he-
rännyt ihminen tuntee sisällistä tar-
vetta elää siivellistä elämää, s. v. parem-
paa, pyhempää, ihanteellisempaa kuin
ennen, sillä eihän jokaisen ole tarviennut
olla ryöväri... Myönnätkään?

K. Kyllä se on totta.

V. No, tämä on kolmas oleellinen
puoli jumalan-uskossa: väsymätön totuu-
den tarve, että ajatusten pyhyys laistuu loi-
pi sanojen ja tekojen. Ja tästä kolmesta

ta kohtaa teosofi koettaa pitää kunnia-
niinkuin kapta toistakin. Vieläpä se on
nää oleellinen puoli hänen uskossaan, et-
tei hän saa sitä unohtaa niinkuin nähtä-
västi moni kristitty tietämättömyydessään
tekee... Se sanotte, että Jumalan vihaa
syntiä ja rakastaa vanhurskautta. Van-
hurskas elämä on siis Jumalan tahtojen
ke on ihmisen täytettävä. Siihen tarvi-
taan ^{juuri} uskoa eli uskallusta, luottamusta,
että se näin on hyvä, vaikka kukaan „kau-
nosti” maallisessa suhteessa. Varmaan nyt
olette huomanneet, missä yhteydessä usko ja
elämä ovat ja miksi sanoin, että siiveel-
linen elämä eli totuuden tarve on oleel-
linen puoli Jumalan-uskossa...

H. Luokaa anteeksi, antakaa minun huo-
muutteeni eräs seikka. Tässä tarkassa tutkimuk-
sessamme olemme mielestäni kulkeneet ikään-
kuin piirissä, koko ajan näyttäen pääkohtaa.
Minun uskoni ydin on tuo sulainen, vahva
tieto, että Vapahtajani on pelastanut minua

kaikesta synnistä ja väinistä, joten minun väin
tulee kiittä ja iloita ja ylistää. Nsken tähän
jo välttäsini — ja tämä onkin juuri eroitus
teosofin ja kristityn välillä, sillä ellekään te us-
ko Jeesukseen.

V. Mahtitakaa, katsotaan taas asiaa psy-
kologiselta kannalta, nähdään, jääkö teosofi lap-
sipuudeksi... Ensimmäinen „momentti“ heräämi-
nessä on syvä synnin tunto, eikö näin?

K. On, ihminen pelästyy, nähdessään lain
kaukaa, kuinka mahdotonta hänen on vapautua
synnistä. Silloin evankeliumi etäntyy hänelle
kumpassu valossaan: „sinä poloinen, sinulla
on Vapahtaja!“ — ja hänen sydämensä tähtyy
jumalan armolla ja rauhalla.

V. Onhan teillä siinä eri momentit, joi-
ta kutumme mielen muutoksi, parannukseksi,
uudesta-syntymiseksi?

K. Arvatenkin.

V. Tietysti teosofia kehitys on sama psy-
kologiselta kannalta, jos kohta hänellä on toinen
kuva siitä. Hänkin tulee jonkain tietoon, kä-

sittä sen syynä ja syyn, häneen sitten soit-
taa siitä, että hänellä on vapautaja, joka tekee
häneen mahdolliseksi kohota pahan yli.

K. Kiinka? Vapautaja? Kuka se oli-
si — Buddha ehkä?

V. Metafysillisesti — niinkuin me nyt
asiaa tarkastamme — ei Buddha enemmän
kuin Jeesuskaan, vaan Jumala eli, eritzi-
sesti ihmisen pelastukseen näiden, ihmisen
oma jumalallinen miinus. Se se on tiedän-
kin vapauttajamme, vaikka hänelle olette an-
taneet nimen Jeesus.

K. Tiedättekö, mitä ajattelen? Muistan
mitä eräs tosi kristitty — Pontus Wikner,
ellen erehdy — on sanonut Jeesuksesta: „he ~~muut~~
taivat sinun nimeäsi, mutta he löytävät sinut
hietämättänsä.”

V. Mitä se todistaa? Että me teosofit voim-
me saman asian tosi kristityistä väittäen. Teo-
safia on totuus, teidän teologianne on sen irvi-
kuva. Mutta totuutta toisesta toiseen ihmisen
pääsee liettyä niin suureen valoon kuin hän

saattaa omaan uskontonsa perustuksella. Katso-
kaa omaa kirkkonne historiaa. Paraimmat
teologinne, ne jotka enimmäin ovat edistyneet
totuuden tietämisessä ja pihyydessä, ovat kaik-
ki kehittyneet varmaan piiriin sisäpuolella. Jos ovat
astuneet sen yli, niin ovat muuttuneet mys-
tikoiksi ja teosofeiksi... Teosofia avaa ääret-
tömän näköaloja. Siinä mistä te olette val-
miit, siinä me aloitamme. Paras meistä on
noyriin palvelijamme. Hän on kapeileva lapsi,
joka ottaa ensimmäiset askeleensa tavan tie-
lä. Vähitellen hän karkaa iässä, armossa,
viisauksessa Jumalan ja ihmisten edestä...
Te olette hämmästyneet, sentähden että olen asel-
tunut teidän kannalleenne. Mutta kun rupea-
esittämään teille oppiamme, varmaan taas
hämmästytte, vaikka toisista syistä. Tahdom-
me siis ensiksi puhua uskonnoista, koska olem-
me maininneet Jeesuksen ja Buddhan nimet.